

Številka: 00104-145/2019/5

Datum: 4. 7. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi z delom samostojnih podjetnikov

V pisnem poslanskem vprašanju poslanec Državnega zbora Republike Slovenije Zmago Jelinčič Plemeniti naslavlja na Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) vprašanje v zvezi z delom samostojnih podjetnikov. Navaja, da je splošno znano, da je veliko novinarjev samostojnih podjetnikov. Nadalje navaja, da se vlada po eni strani bori za zaposlovanje ekonomsko odvisnih oseb, po drugi strani pa samostojno podjetništvo (delo za enega naročnika, delo po navodilih, z opremo, in v prostorih družb) dopušča ter sprašuje:

- Kakšno je mnenje vlade glede samostojnih podjetnikov? Ali lahko opravljajo delo samo za enega naročnika ali ne?
- Ali namerava vlada v tem mandatu posegati v obremenitve samostojnih podjetnikov?
- Ali se lahko novinar, ki je samostojni podjetnik, predstavlja z nazivom naročnika za katerega dela (npr. Pro Plus d.o.o.)?
- Zakaj bi po mnenju vlade država morala posegati v sporazumne dogovore med samostojnimi podjetniki in njihovim naročnikom?

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovore na prejeta vprašanja:

- **Kakšno je mnenje vlade glede samostojnih podjetnikov? Ali lahko opravljajo delo samo za enega naročnika ali ne?**

Temeljni zakon, ki določa statusna korporacijska pravila ustanovitve in poslovanja samostojnih podjetnikov posameznikov in samostojnih podjetnic posameznic (v nadaljnjem besedilu: podjetnik) je Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17 in 22/19 – ZPosS). Ta v šestem odstavku 3. člena določa, da je podjetnik po tem zakonu fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja.

Samostojni podjetniki načeloma ne opravljajo dela samo za enega naročnika. Delo za enega naročnika bi namreč lahko pomenilo, da v razmerju med naročnikom in podjetnikom obstajajo elementi delovnega razmerja. Delovno razmerje je razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organiziran delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca (prvi odstavek 4. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US in 22/19 – ZposS; v nadaljnjem besedilu: ZDR-1)). Če obstajajo elementi delovnega razmerja, pa se delo ne sme opravljati na podlagi pogodb civilnega prava, razen v primerih, ki jih določa zakon. Navedeno skladno z Zakonom o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/14 in 55/17) nadzira Inšpektorat Republike Slovenije za delo. Inšpektor z odločbo prepove opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo

sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzoru ugotovi opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja. Inšpektor v odločbi hkrati odredi, da mora zavezanec osebi, na katero se prepoved nanaša, izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi v roku treh delovnih dni po tem, ko inšpektor vroči odločbo, v kateri ugotovi opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava v nasprotju z zakonom, ki ureja delovna razmerja.

V kolikor samostojni podjetnik opravlja dejavnost kot samozaposlena oseba, ki na podlagi pogodbe civilnega prava, osebno, za plačilo, samostojno in dlje časa opravlja delo v okoliščinah ekonomske odvisnosti ter sama ne zaposluje delavcev, predstavlja ekonomsko odvisno osebo (213. člen ZDR-1). Ekonomska odvisnost pomeni, da oseba najmanj 80 odstotkov svojih letnih dohodkov pridobi od istega naročnika. V kolikor ekonomsko odvisna oseba o pogojih, pod katerimi deluje, obvesti naročnika, se zanjo uporabljajo določbe ZDR-1, ki se nanašajo na prepoved diskriminacije, minimalne odpovedne roke, prepoved odpovedi pogodbe iz neutemeljenih odpovednih razlogov, zagotavljanje plačila za primerljivo delo, upoštevanje tudi obveznosti plačila davkov in prispevkov ter na odškodninsko odgovornost.

- Ali namerava vlada v tem mandatu posegati v obremenitve samostojnih podjetnikov?

V letošnjem letu so predvidene spremembe davčne zakonodaje, ki bodo primarno usmerjene v davčno razbremenitev dela, ki bo temeljila na prestrukturiranju davčnih bremen med dohodki iz dela in dohodki iz kapitala fizičnih oseb ter dohodki pravnih oseb. S tem se bo okrepila konkurenčnost poslovnega okolja, kar bo vplivalo na vzdržno gospodarsko rast in povečanje mednarodne konkurenčnosti Slovenije na eni strani, na drugi strani pa se bo zagotavljala javnofinančna konsolidacija, da se postopno doseže in ohranja tudi strukturno uravnoteženje javnih financ. Navedene cilje se namerava doseči predvsem z ukrepi splošne narave, kot so na primer sprememba lestvice za odmero dohodnine in splošne davčne olajšave, kar bo imelo učinek na davčno obremenitev zavezancev fizičnih oseb z dohodki, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, torej tudi zavezancev z dohodki iz dejavnosti samostojnih podjetnikov, ki ugotavljajo davčno osnovo z upoštevanjem dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov. Niso pa predvideni posebni ukrepi, ki bi bili neposredno usmerjeni samo na dohodke iz dejavnosti fizičnih oseb. Je pa iz razloga enake obravnave poslovnih subjektov predvidena tudi za fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, torej tudi samostojne podjetnike, enako kot za pravne osebe, uvedba omejitve znižanja davčne osnove od dohodkov iz dejavnosti v posameznem davčnem letu.

Z vidika pokojninskega zavarovanja spremembe v zvezi z zavarovalno osnovo, od katere samostojni podjetniki plačujejo prispevke, zaenkrat niso predvidene. Kljub temu dodajamo, da je bila s sklepom vlade imenovana delovna skupina za poenotenje zavarovalnih podlag in zavarovalnih osnov za vsa socialna zavarovanja, katere naloga je priprava pregleda veljavne ureditve zavarovalnih podlag, zavarovalnih osnov za vsa socialna zavarovanja, višine prispevnih stopenj, zavezancev za plačilo prispevkov ter posebnosti v zvezi z oprostitvami plačila prispevkov in proučitev možnosti poenotenja zavarovalnih podlag in zavarovalnih osnov za vsa socialna zavarovanja ter priprava predlogov zakonskih sprememb. Pojasnjujemo torej, da imenovana delovna skupina preučuje tudi ustreznost zavarovalnih osnov ter zavarovalnih podlag in posledično tudi obremenitev posameznih podlag v primerjavi z drugimi, pri čemer izpostavljamo, da ne gre zgolj za vprašanje samostojnih podjetnikov, temveč za vprašanje sistemskih sprememb sistemov socialnih zavarovanj, torej za obsežno problematiko, katere predlagane rešitve bodo morale biti predmet širše družbene razprave.

- **Ali se lahko novinar, ki je samostojni podjetnik, predstavlja z nazivom naročnika za katerega dela (npr. Pro Plus d.o.o.)?**

Če novinar na trgu deluje kot samostojni podjetnik, opravlja delo za naročnike na podlagi pogodb civilnega oziroma gospodarskega prava. S pogodbo se pogodbeni stranki dogovorita o pravicah in obveznostih, pri čemer upoštevata pravila Obligacijskega zakonika.

Na podlagi navedenega vlada meni, da v kolikor pogodba, sklenjena med strankama to dopušča, se novinar lahko predstavlja z nazivom naročnika. Ali takšno ravnanje vsebuje tudi elemente delovnega razmerja, je odvisno od posameznega primera, presoja pa je v pristojnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo.

- **Zakaj bi po mnenju vlade država morala posegati v sporazumne dogovore med samostojnimi podjetniki in njihovim naročnikom?**

Po mnenju vlade država ne sme posegati v sporazume med pogodbenimi strankami, v kolikor takšen poseg ni predviden z zakonom. V zvezi z delom samostojnih podjetnikov takšen sporazum lahko vsebuje elemente delovnega razmerja. Posledično inšpektor z odločbo prepove opravljanje dela do odprave nepravilnosti in odredi, da mora zavezanec osebi, na katero se prepoved nanaša, v roku treh delovnih dni izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi (kot navedeno že v odgovoru na prvo vprašanje).